

FORM

SVENSK OCH NORDISK DESIGN | GRUNDAD 1905 | 2 | 2024

HEMLÖSA MÖBLER

VEM TAR ANSVAR FÖR DET GEMENSAMMA DESIGNARVET? INTE STATEN I ALLA FALL.

MÖTEN I MILANO

ALLT DU BEHÖVER VETA INFÖR VÄRLDENS VIKTIGASTE DESIGNEVENEMANG.

HETA HÅLIGHETER

GLASKONSTNÄREN ÅSA JUNGNELIUS FÖLJER BEGÄRETS VINDLANDE VÄGAR.

Venuspassagen

Text: ELIN SEITTU
Foto: MÄRTA THISNER

*I sin glaskonst undersöker Åsa Jungnelius begärets vindlande vägar och naturens brutala kraft. Forms **Elin Seittu** träffade henne för ett samtal om glas, feminism och moderskap.*

Ett ganska smörigt utseende. Nästan töntigt. Det spelar trevligt, är alla till lags och klär sig i den där "glossy" ytan som väcker både sympati och begär. Men i själva fallet, menar Åsa Jungnelius när vi utvärderar glasets schablonbild, rör det sig om en ganska undanlidande karaktär. Impulsiv, nästan provocerande.

– Vi utgår från att skönheten är god, att den vill en väl. Men begär kan också representera det oemotståndliga, ett beroende, eller en förbannelse, säger Åsa Jungnelius. Begär och svartsjuka är ju sånt som skapar dramnan, det är också det som för oss över gränser på något vis.

Det var dragningskraften hos en "vild glasklump", ett halssmycke på en jämnårig bekant, som lockade den då sjuttonåriga Åsa Jungnelius att gå bortom huvudstadens gränser och bege sig till Orrefors hantverksutbildning. Hon packade ryggen, satte sig på tåget och blev helt förskräckt när hon efter ankomsten till Nybro ställdes inför

verkligheten att inga bussar gick till Orrefors – välkommen till glesbygden!

Undervisningen var sträng, de drillades med disciplin värdig en klassisk balettskola och allting betonades av ett konstant upptempo. Men det här skulle snart visa sig passa Åsa Jungnelius rastlösa temperament perfekt.

– Jag gillar när det brinner, är tungt och gör ont. Ju mera poff, smällar och action, desto lugnare känner jag mig, säger Åsa Jungnelius.

Ett flertal år fortsatte hon att arbeta inom industrin. Hon känner stor respekt för bruksföremålen – ”storheten i det lilla” – de upprättar relationer och gör oss alla till medskapare, menar hon. Det var först flera år senare, som assistent åt glaskonstnären Anders Wingård, som hon upplystes om att det fanns en skola som hette Konstfack, där man kunde gå om man ville bli konstnär. Numera har hon själv under ett antal år haft förtroendet som lektor på samma skola, utnämnts till hedersdoktor vid Linnéuniversitetet och blivit en av Sveriges mest erkända glaskonstnärer. Men minnet av mottagandet av exjobbet *Vad fin du är i håret!* gör henne fortfarande ödmjuk.

– Jag är uppvuxen på 80-talet – en framstjärt-värld där man inte pratade om menstruation och där namnen på kvinnans könsorgan handlade antingen om horan, madonnan eller mamman, säger Åsa Jungnelius. Det känns ju som stenåldern nu – men så var det då.

Trots att 00-talet präglades av en tilltagande feminism hade revolten vi i dag tar för given inte trätt i kraft. Att sexualisera sig själv var laddat med skam – att gå i klackar var ”billigt” och det rådde frågetecken kring om man verkligen kunde vara feminist och samtidigt bära läppstift. Bara idén att det skulle komma att finnas ett yrke som influerare i framtiden – personer som helt enkelt flåshade med vilka produkter de använde för att justera sitt utseende – var otänkbar. När vi pratar om hennes bidrag inom just det identitetspolitiska området kallar jag det för en genomgående tematik, men hon rättar mig och säger att det snarare handlar om erfarenhet.

– Det var mormor som lärde mig hur jag skulle försvara mig mot sexuella trakasserier – vad skulle jag göra om någon stack in en tunga i min mun eller tog mig på mitt könsorgan? Mormor vågade sätta ord på det, det var hon som lärde mig hur man slår nån på pungen.

Sedan avgångsutställningen *Vad fin du är i håret!* för första gången visade glaskålen *Snippan* har det avskalad köttsliga varit ständigt återkommande – ibland liknar det anatomiska modeller av kända eller hittills okända kroppsdelar, ibland smackiga slamsor eller uttänjda organ. Glasets utsökta yta gör betraktaren naiv, tjuisar till godtrogen nyfikenhet och sen

”Jag gillar när det brinner, är tungt och gör ont. Ju mera poff, smällar och action, desto lugnare känner jag mig.”

”Kanske är hålrummet det mest kraftfulla eftersom det är konstant föränderligt. Det representerar ett elastiskt tänkande.”

snärtar det till! Som en skönhet som är ful i munnen, eller en ballerina med attityd.

Även glashyttorna själva utgör en minst sagt laddad miljö. Spända muskler, flåsande ugnar och kroppar som lackar av svett. Maskinerna har bidragit till att kroppsarbetet blivit så pass exotiskt att det rent av blivit en besöksnäring att visa upp glasblåsarnas arbete. Det är inte svårt att se hur inspirationen till en kalender där glasblåsarna poserar i klassiska pinup-positioner väcktes till liv i Åsa Jungnelius när hon först anlände för sin anställning hos Kosta Boda 2007. I hyttorna suddas gränserna mellan den egna kroppen och de andras ut, materialet styr rörelserna och man synkroniseras till en gemensam kraft där man blir varandras förlängda armar och ben, förklarar Åsa Jungnelius.

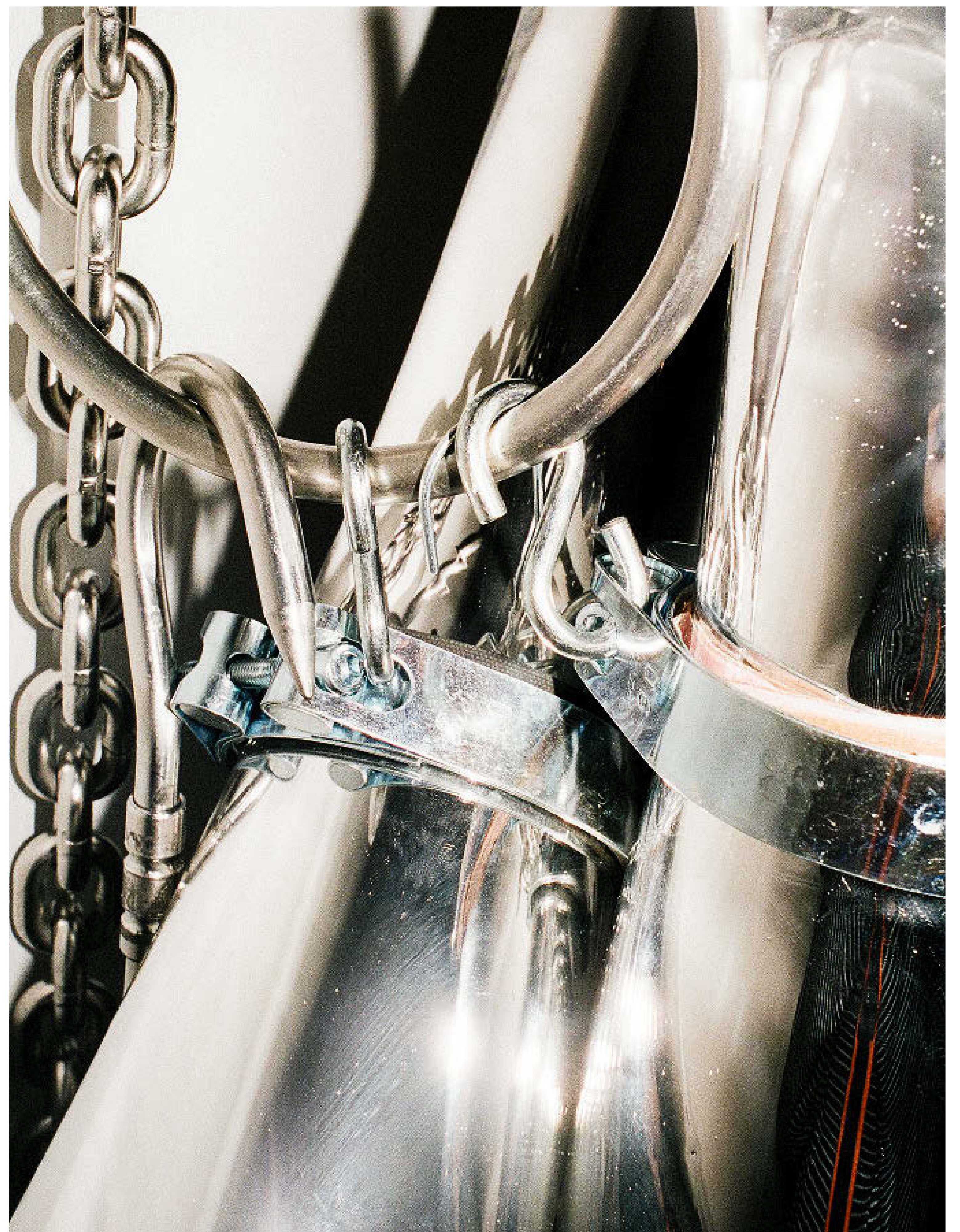
Just frågan om gränser och det kollektiva tänkandets elasticitet har bidragit till en nyfikenhet för naturens cirkulära kraft. Själv beskriver Jungnelius naturen som ”komposten där vi alla ingår” – vi lever, dör och ruttar, och sedan uppstår något nytt. Fler-

talet verk hämtar sin inspiration ur naturen, som *Artefakter* där hon tog hjälp av en schaman för att utforska det spirituella synsättet, och initiativet *Residence-In-Nature* där flertalet konstnärer gjort sina avtryck i naturliga habitat. Visserligen brukar man prata om att krossa glastak, men i verket *Moder jord* gick Åsa Jungnelius tvärtom ned i djupet när hon lät spränga ett hål med dynamit i den småländska skogen.

Sen dess har hålrummet i både stort som smått fascinerat henne, och det räcker med att skumma titlarna på de senaste årens verk för att skönja ytterligare en röd tråd – *Mammas Paviljong*, *Venuspassagen*, *Moder jord* och så *Snäckan*, den planerade nya tunnelbanan

i Hagastaden i Stockholm. Våra mammor är osynliggjorda, menar Åsa Jungnelius, men vi kommer alla från en mamma, och vi behöver prata om den kraft som finns i moderskapet.

– Det är rätt våldsamt att föda ut ett barn ur sin vagina, tänk att kroppen kan göra även det där – det är ju helt utflippat! Och ändå pratar vi inte så mycket om det, säger Åsa Jungnelius.

Med *Snäckan*, ett kolossalt, slemhinnefärgat korallskrev i tunnelbanans jättelika grottrum, vill Åsa Jungnelius gestalta en hyllning till just moderskapet och förmågan att bära. Som en sorts parafra på Niki de Saint Phalles verk *Hon*, den jättelika katedral som visades på Moderna museet 1966 och vars entré gick genom en enorm kvinnas sköte, menar Åsa Jungnelius att *Snäckan* blir ett komplement till den något enfaldiga traditionen av statiska fallosar och höga hus.

– Fallosen endera står, eller också faller den – och när den faller så faller den hårt, säger hon.

– Kanske är hålrummet det mest kraftfulla eftersom det är konstant föränderligt. Det representerar ett elastiskt tänkande – att man är flexibel, kapabel att omvärdera och öppen för att samverka.

Väggarna i "kristallgrottan", vägen nerför rulltrappan, ska iklädas en invändig skrud med kalejdoskopisk effekt som samtidigt separerar och sammanför bilden av helheten. Utmed perongen böljar pastellfärgade flikar och i helhetens mitt tronar pärlan. Om man letade efter en miljö som på samma gång förenade mångfalden och möjliggjorde var och ens unika passage

”Det var mormor som lärde mig hur jag skulle försvara mig mot sexuella trakasserier.”

genom vardagen, är få platser lika träffande som just tunnelbanan. Livet i sin helhet utgörs av såväl lyckosamma som smärtsamma passager, menar Åsa Jungnelius, men de är alla nödvändiga, varje ny erfarenhet är ytterligare ett perspektiv som bringar en vidgad förståelse. Och för henne själv, är passagen alltid lyckosam, är skapandet alltid kul? Svaret kommer snabbt: nej, absolut inte.

– Det handlar ganska mycket om självvald ensamhet i ateljén för att klara av att hantera det. Man blir inte nödvändigtvis en lätt och "easy going"-människa, och sen när det är klart är man helt slut, säger Åsa Jungnelius. Så det är förstås slitsamt, men det går ju inte heller att välja bort sig själv. ☺